

Teoretické a terminologické východiská skúmania problematiky migrácie

Anotácia: Táto vedecká štúdia sa zaoberá problematikou migrácie – jedným zo zložitých, komplexných a multidimenzionálnych fenoménov ľudskej civilizácie. Migrácia sa dnes v užšej či širšej miere dotýka takmer každej jednej spoločnosti na našej planéte, avšak nie je problémom len súčasnej ľudskej spoločnosti, ale je javom takým starým, ako ľudstvo samé. Ľudia, či už ako jednotlivci alebo skupiny, boli totiž v pohybe už od najstarších čias a sú v pohybe dodnes. V priebehu historického vývoja však dochádzalo v migrácii k významným zmenám. Skúmanie týchto zmien, posunov v rozsahu, smere, frekvencii, príčinách či faktoroch, ako aj ďalších aspektov súvisiacich s migráciou nám môže pomôcť pochopiť, ako sa migrácia vyvíja dnes, aké sú predpoklady jej budúceho vývoja, a zároveň nám môže poskytnúť dôležité informácie a údaje potrebné k prijímaniu účinných politík, programov a opatrení týkajúcich sa migrácie. Aj preto sa autor, s využitím relevantných vedeckých metód a prístupov v rámci realizovaného interdisciplinárneho vedeckého výskumu, v štúdiu zaoberá problematikou migrácie so zameraním na aktuálne teoretické a terminologické východiská skúmania problematiky migrácie, klasifikáciu migrácie, kategorizáciu migrantov, kľúčové faktory a trendy migrácie a ďalšie súvisiace aspekty.

Kľúčové slová: migrácia, fenomén, ľudstvo, spoločnosť, trendy, faktory, aspekty migrácie.

Úvod

Slovenská republika (ďalej len „SR“) patrí ku kultúrne homogénnym krajinám, ktorých sa dramatický nárast migrácie v priebehu úvodných dekád 21. storočia výraznejšie nedotkol. Nepatrí k tradičným cieľovým krajinám migrantov, akými sú napríklad Nemecko, Francúzsko alebo Spojené kráľovstvo v rámci Európy, Spojené štáty americké a Kanada na severoamerickom kontinente, Austrália a Nový Zéland v Oceánii či Saudská Arábia a Spojené arabské emiráty na ázijskom kontinente. Slovensko je pre migrantov spravidla iba tranzitnou krajinou na ceste do vyššie uvedených alebo ďalších krajín západnej Európy.

Až donedávna bola SR takmer výlučne krajinou pôvodu migrantov, teda krajinou, z ktorej občania z rôznych dôvodov migrovali do iných krajín. Výraznejšie zmeny priniesol až vstup SR do Európskej únie (ďalej len „EÚ“) 1. mája 2004 a do schengenského priestoru 21. decembra 2007. Od tohto obdobia poklesla nelegálna a azylová migrácia a viacnásobne sa zvýšila legálna migrácia. Aj napriek tomu – v porovnaní s inými štátmi EÚ – rast populácie cudzincov na Slovensku zostáva na nižšej úrovni a cudzinci dnes v SR tvoria 5,74 percenta populácie¹. Ich počet však rastie. Ku koncu roka 2023 ich u nás žilo 311 406, čo je o 32 811 viac ako v roku 2022 a o 143 887 viac ako v roku 2021² (graf 1), čo v priebehu uvedených rokov predstavuje nárast o 85,9 %.

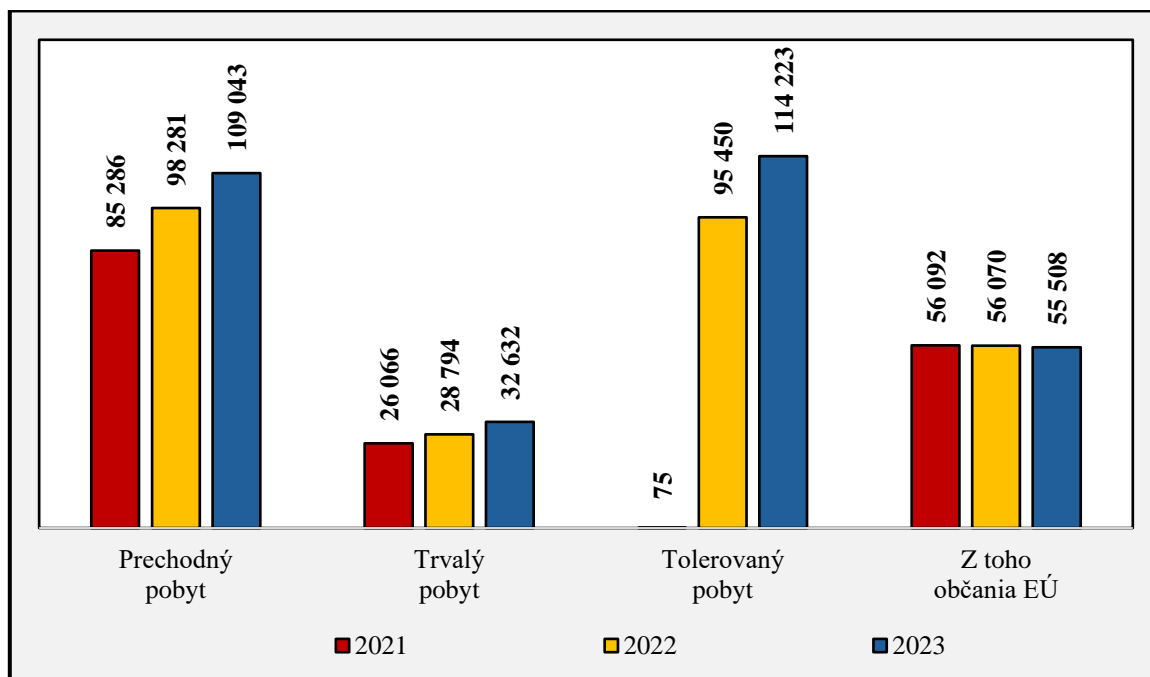
Najčastejším dôvodom legálnej migrácie na Slovensko pred vypuknutím konfliktu na Ukrajine – popri migrácii zo sociálnych dôvodov, akými sú napríklad zlúčenie rodiny alebo manželstvo migranta/migrantky so slovenským občanom/občiankou – bola migrácia za lepšími podmienkami na podnikanie, prácu či štúdium.³ Po vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu najviac migrantov tvorili občania Ukrajiny, pričom najčastejším dôvodom ich migrácie na Slovensko bol útek pred agresívnou vojnou, ktorá vypukla 24. februára 2022 a jej následkami. Vojna priniesla početné civilné obeť, psychické a fyzické traumy a masívne ničenie civilnej infraštruktúry, čo v priebehu niekoľkých týždňov spustilo jednu z najrýchlejšie rastúcich humanitárnych a vysídľovacích núdzových situácií v nedávnej európskej histórii. Vojna prinútila milióny ľudí opustiť svoje domovy a hľadať bezpečnosť,

¹ ŠÚ SR, 2024. Stav obyvateľstva v SR k 31. decembru 2023. In: *Štatistický úrad Slovenskej republiky*.

² MV SR, 2024. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky – Štatistiky*.

³ IOM Slovensko, 2023. Migrácia na Slovensku. In: *Medzinárodná organizácia pre migráciu - Úrad v SR*.

ochranu a pomoc. Viac ako štvrtina populácie utiekla zo svojich domovov, aby hľadala útočisko v zahraničí alebo v iných častiach Ukrajiny, ktoré sa nachádzajú vo väčšej vzdialenosti od prebiehajúcich vojenských operácií. Humanitárna situácia však vo viacerých častiach krajiny zostáva naďalej hrozivá.

Graf 1 Prehľad počtov platných pobytov pre cudzincov v SR k 31. 12. 2021, 2022 a 2023
 Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Štatistického prehľadu legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov na Slovensku⁴

V tejto súvislosti je nutné poznamenať, že okrem Ukrajiny na našej planéte v súčasnosti existujú viaceré krajiny, resp. regióny, ktoré sú postihnuté medzištátnym alebo občianskym ozbrojeným konfliktom a z toho vyplývajúcou humanitárnou krízou alebo inými akútnymi krízami (napríklad pásmo Gazy, Sudán, región Sahelu, Afganistan, Jemen atď.), ktoré dennodenne nútia stovky až tisícky ľudí opustiť svoje domovy, stať sa migrantmi a hľadať ochranu a pomoc v inej krajine. Migrácia tak v dnešnej dobe predstavuje opätovne jeden z najpálčivejších problémov ľudskej spoločnosti, a preto je jej skúmanie z uvedeného dôvodu absolútne nevyhnutné.

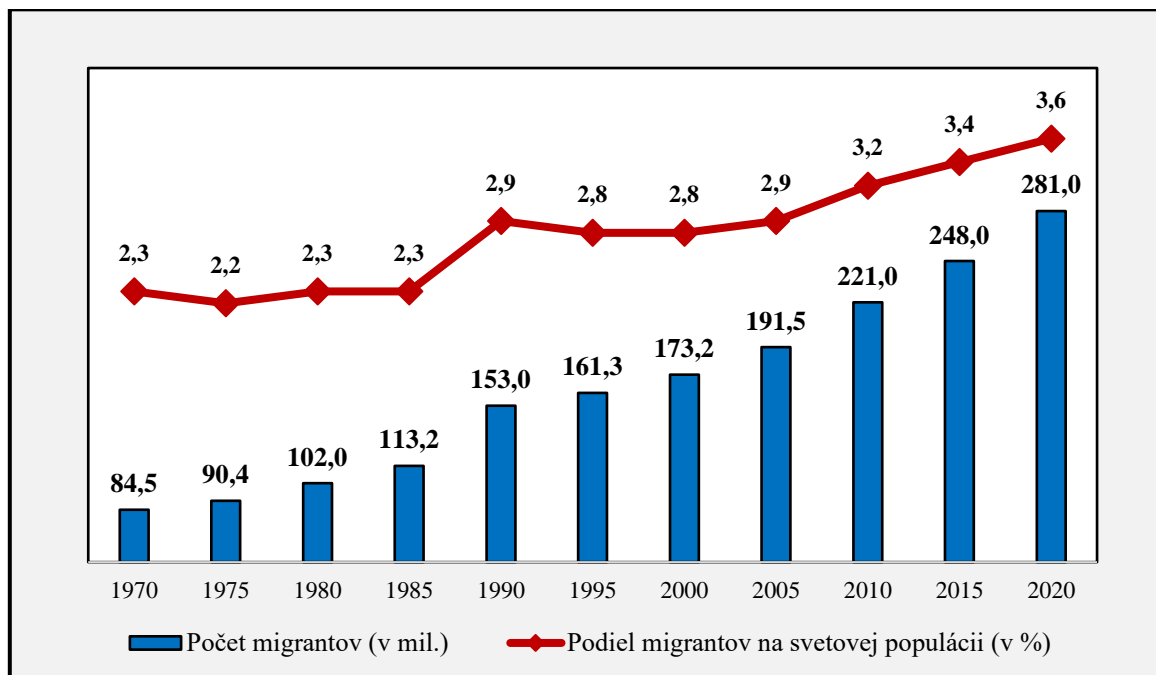
1 Teoretické východiská skúmania problematiky migrácie

Migrácia bez akýchkoľvek pochybností patrí k jedným z fenoménov ľudskej civilizácie. Ľudstvo bolo v pohybe už od najstarších čias a je v pohybe dodnes. Niektorí ľudia migrujú z dôvodu hľadania lepších životných podmienok, nových ekonomických príležitostí a/alebo vhodnejších možností vlastnej sebarealizácie. Iní – ako je naznačené vyššie – sa sťahujú, aby unikli medzinárodnému alebo vnútroštátnemu ozbrojenému konfliktu, terorizmu, chudobe, politickému, rasovému alebo náboženskému prenasledovaniu, porušovaniu alebo zneužívaniu ľudských práv. Ďalší tak robia v reakcii na nepriaznivé dôsledky klimatických zmien, prírodných katastrof (z ktorých niektoré môžu súvisieť s klimatickými zmenami) alebo

⁴ ÚHCP, 2023. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov na Slovensku. In: Úrad cudzineckej a hraničnej polície – Odbor analýzy rizík a koordinácie.

kvôli iným environmentálnym faktorom, akými sú deforestácia, dezertifikácia a/alebo degradácia životného prostredia. Ďalší zasa migrujú z iných príčin, avšak mnohí z dôvodu kombinácie viacerých faktorov.⁵

V dnešnom svete sme tak svedkami bezprecedentnej úrovne ľudskej mobility. Viac ľudí ako kedykoľvek predtým žije v inej krajine než v tej, v ktorej sa narodili. Migranti sú prítomní vo všetkých krajinách sveta. Migrácia však neprebíha len na medzinárodnej úrovni, existujú aj pomerne masívne pohyby na úrovni štátov. Spravidla ide o pohyb ľudí do väčších a bohatších mestských centier alebo miest či aglomerácií s atraktívnejšou infraštruktúrou a lepšími pracovnými príležitosťami ako na vidieku.⁶ Prevažná väčšina ľudí však naďalej žije v krajinách, v ktorých sa narodili. Iba jeden človek z tridsiatich je migrant.⁷

Graf 2 Prehľad počtu migrantov (v mil.) a ich podielu na svetovej populácii (v %) v rokoch 1970 až 2020

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IOM, 2024

Pre správne pochopenie akejkoľvek problematiky či vedenie odbornej diskusie, teda aj tej, ktorá sa týka migrácie, sú východiskom konkrétne údaje. Tie nám pomáhajú lepšie pochopiť rozsah, zmeny a trendy súvisiace s globálnymi politickými, sociálnymi, ekonomickými alebo bezpečnostnými transformáciami týkajúcimi sa fenoménu migrácie. Posledné zverejnené globálne údaje hovoria, že v roku 2020 bolo na svete približne 281 miliónov medzinárodných migrantov, čo predstavuje cca 3,6 percenta svetovej populácie. Celkovo sa odhadovaný počet medzinárodných migrantov, t. j. ľudí žijúcich v inej krajine než je krajina ich narodenia, za posledných päť desaťročí zvýšil. Kým v roku 2020 bol celkový odhadovaný počet migrantov cca 1,8 násobne vyšší ako v roku 1990, v porovnaní s rokom 1970 sa zvýšil viac ako trojnásobne. Celkový podiel medzinárodných migrantov na svetovej

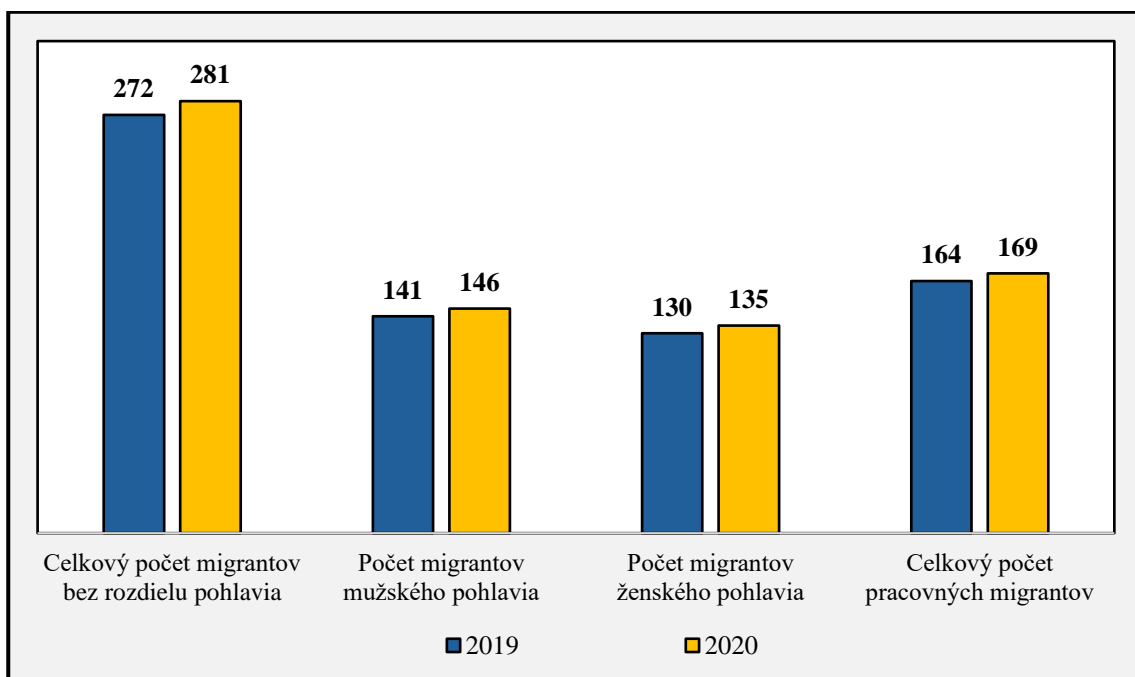
⁵ UN, 2016. New York Declaration for Refugees and Migrants. In: *United Nations*.

⁶ ERDELEN, W. R. a J.G. RICHARDSON, 2020. Human migration: managing its increasing complexity. In: *Foresight*.

⁷ IOM, 2024. World Migration Report 2022. In: *International Organization for Migration*.

populácii sa takisto zvýšil, ale len postupne, a to približne z 2,2 % v roku 1970 na 3,6 % v roku 2020 (graf 2).

Z celkového odhadovaného počtu migrantov v roku 2020 bolo cca 146 miliónov osôb mužského pohlavia, čo predstavuje 3,7 % celosvetovej mužskej populácie a 135 miliónov osôb ženského pohlavia, čo predstavuje 3,5 % celosvetovej ženskej populácie. Z celkového počtu migrantov 164 miliónov tvorili pracovní migranti, čo predstavuje 62 % z celkového počtu migrantov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2019, v ktorom celkový odhadovaný počet migrantov dosiahol 272 miliónov, čo predstavovalo 3,5 % celosvetovej ľudskej populácie, sa počet migrantov aj mužského aj ženského pohlavia zvýšil o 5 miliónov. V roku 2019 tak dosiahol počet migrantov mužského pohlavia 141 miliónov, čo predstavovalo 3,6 % celosvetovej mužskej populácie, a ženského pohlavia 130 miliónov, čo predstavovalo 3,4 % celosvetovej ženskej populácie. K rovnakému medziročnému nárastu došlo aj v kategórii pracovných migrantov (graf 3).

Graf 3 Porovnanie celkového počtu migrantov a migrantov mužského a ženského pohlavia v rokoch 2019 a 2020 (v mil.)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IOM, 2024

Prevažná väčšina ľudí tak stále žije v krajine, v ktorej sa narodili. Určitý podiel má na tom aj pandémia koronavírusu spôsobujúceho ochorenie Covid-19, ktorá vypukla koncom roka 2019 a globálne sa rozšírila do celého sveta začiatkom roku 2020. Presný vplyv pandémie na medzinárodnú migráciu je pomerne náročné zhodnotiť, odhaduje sa však, že ochorenie Covid-19 mohlo znížiť nárast počtu medzinárodných migrantov o približne dva milióny ľudí. Inými slovami, keby nevypukla pandémia koronavírusu, počet medzinárodných migrantov by v roku 2020 pravdepodobne dosiahol okolo 283 miliónov.⁸

Migrácia, ako naznačuje vyššie uvedený text, predstavuje významný a komplexný jav, ktorý sa v histórii ľudskej civilizácie vyskytuje v rôznych časových, politických, sociálnych, ekonomických, geografických, environmentálnych, demografických a mnohých ďalších kontextoch, pričom výrazným spôsobom ovplyvňuje takmer všetky spoločnosti na celom

⁸ UN, 2020. International Migrant Stock. In: *United Nations Population Division*.

svete. Skúsenosti s migráciou, tak historické, ako aj tie z ostatných rokov, napovedajú, že v žiadnom prípade nejde o nejaký krátkodobý jav alebo izolovaný incident, ale o dlhodobý, zložitý, mnohorozmerný a plošne rozšírený proces, ktorý má hlboký a vážny dosah na spoločenské, ekonomické, politické, kultúrne, bezpečnostné a ďalšie štruktúry.⁹

Zároveň ide o proces, ktorý je veľmi výrazne ovplyvnený viacerými rôznymi činiteľmi a trendmi. Napríklad globalizáciou, ktorá samotná predstavuje vysoko dynamický proces v rámci ktorého sa priebežne prelínajú a navzájom ovplyvňujú ekonomické, politické, sociálne, environmentálne, technické/technologické, energetické, bezpečnostné, kultúrne a ďalšie faktory a na ich základe vzniká nový systém medzinárodných ekonomických, politických, sociálnych, bezpečnostných a ďalších vzťahov.¹⁰ Podobne, rapídny progres dosiahnutý v oblastiach dopravy, informácií a komunikácií uľahčil ľuďom koordináciu a presuny na väčšie vzdialenosti, čo nepochybne viedlo k zvýšeniu migrácie, keďže ľudia majú väčšie možnosti, snahu a motiváciu presťahovať sa za lepšími podmienkami, príležitosťami alebo z iných dôvodov.

Prenasledovanie za politickú činnosť a názory, znevýhodňovanie na základe farby pleti, rasy, národnosti alebo náboženského vyznania spolu s porušovaním ľudských práv patria k ďalším atribútom, kvôli ktorým ľudia opúšťajú svoje domovské krajiny a sťahujú sa do iných. Taktiež ekonomické nerovnosti medzi krajinami a regiónmi vedú mnohých jednotlivcov či celé rodiny k migrácii v nádeji na kvalitnejší život a lepšie hospodárske príležitosti v iných krajinách. Podobne zhoršujúce sa životné podmienky v dôsledku postupujúcich klimatických zmien sú príčinou migrácie, keď ľudia opúšťajú oblasti postihnuté suchom, záplavami, hurikánmi alebo inými prírodnými katastrofami.

K činiteľom, ktoré významným spôsobom ovplyvňujú migráciu vo veľkom rozsahu a nútia milióny ľudí opustiť svoje domovy a hľadať útočisko a bezpečie v iných krajinách, patria medzištátne konflikty a vnútroštátne občianske vojny, nestabilita, politické, sociálne, etnické a náboženské nepokoje v rôznych častiach sveta, ako aj bezpečnostné hrozby v podobe terorizmu, vojen gangov, organizovaného násillia a kriminality. V neposlednom rade migráciu podporujú aj nepriaznivé demografické trendy, ako je nadmerný rast populácie v niektorých častiach sveta a naopak starnutie populácie v iných častiach, čo môže ovplyvniť migráciu kvôli potrebe pracovnej sily alebo starostlivosti o starších ľudí.¹¹

Migrácia sa z vyššie uvedených, ale aj ďalších dôvodov stala neoddeliteľnou súčasťou dnešného sveta, s miliónmi jednotlivcov, ktorí sa presúvajú cez hranice kvôli lepším životným podmienkam, pracovným príležitostiam, bezpečnosti, rodinným väzbám alebo z iných príčin. Tento migračný pohyb má výrazný vplyv na spoločenskú, ekonomickú, politickú a v neposlednom rade aj bezpečnostnú realitu nielen migračných krajín, ale aj tých, ktoré sú súčasťou migrácie.¹² Komplexnosť a zložitosť migrácie sa pritom prejavuje vo viacerých smeroch a sektoroch, od individuálnych rozhodnutí jednotlivcov až po formovanie národných a medzinárodných politik.¹³

Výskum migrácie si z uvedených dôvodov nevyhnutne vyžaduje holistický prístup a interdisciplinárny pohľad, ktorý zohľadňuje a zahŕňa rozličné vzájomne súvisiace aspekty a kontexty tohto dynamického a multidimenzionálneho javu. Cieľom autora tejto vedeckej štúdie je s využitím relevantných metód vedeckého výskumu, s dôrazom na vhodné analyticko-syntetické a komparatívne prístupy, ponúknuť čitateľom z radov odbornej i laickej verejnosti bazálne teoretické východiská skúmania problematiky migrácie ako jedného

⁹ MANNIN:G, P, 2005. *Migration in World History*, s. 28.

¹⁰ IVANČÍK, R., 2011. Fenomén zvaný globalizácia. In: *Vojenské reflexie*, roč. 6, č. 1, s. 48.

¹¹ FISHER, M. M., 2014. *Migration*; MARGHERITIS, A. 2015. *Migration Governance Across Regions*; BRETTELL, C. B. a J.F HOLLIFIELD, 2014. *Migration Theory. Talking Across Disciplines*.

¹² PÉCOUD, A. a M. GEIGER, 2017. *Migration Governance Across Regions*.

¹³ KHORY, K. R., 2012. *Global Migration: Challenges in the Twenty-First Century*.

z najvýznamnejších fenoménov ľudskej spoločnosti so zameraním na všeobecné teoretické a terminologické východiská migrácie, klasifikáciu migrácie, kategorizáciu a definovanie migrantov, kľúčové faktory a trendy migrácie, ako aj ďalšie aspekty potrebné pre lepšie pochopenie problematiky migrácie v súčasnom turbulentnom a premenlivom svete.

2 Terminologické východiská skúmania problematiky migrácie

Vzhľadom na skutočnosť, že migrácia bez akýchkoľvek pochybností patrí k jedným z fenoménov súčasnej ľudskej spoločnosti, ktorý výrazným spôsobom ovplyvňuje nielen milióny migrujúcich jednotlivcov, ale aj spoločnosti a kultúry, do ktorých sa migranti sťahujú, spracovanie bazálnych teoretických východísk a správne terminologické vymedzenie základných pojmov sú kľúčové pre skúmanie problematiky migrácie.

Jasné definíčné vymedzenie základných pojmov v akomkoľvek publikačnom výstupe, ktorý vychádza z realizovaného vedeckého výskumu, umožňuje autorom umiestniť svoju prácu do správneho kontextu kompatibilného s existujúcou vedeckou a odbornou literatúrou, zabezpečuje jednotný a konzistentný rámec pre analýzu a vedecko-odbornú diskusiu a zároveň umožňuje čitateľom z radov laickej i odbornej verejnosti lepšie porozumieť obsahu a kontextu článku. Správne vymedzenie pojmov zabezpečuje, že čitateľ má jasné a presné informácie o problematike, ktorá je v štúdiu, článku či príspevku riešená. Na jednej strane sa tak znižuje riziko vzniku nedorozumení a na strane druhej zvyšuje zrozumiteľnosť obsahu pre širokú škálu čitateľov.

Presné definície zároveň umožňujú autorom vyhnúť sa nepresnostiam a nedostatočnému opisu riešených konceptov, čo jednak vedie k vyššej dôveryhodnosti a väčšej výpovednej hodnote publikačného výstupu a jednak pomáha odstrániť potenciálne nejednoznačnosti alebo viacznačnosti, ktoré môžu viesť k nesprávnemu a nejednoznačnému interpretovaniu výsledkov výskumu. Používanie terminologicky správnych pojmov má značný význam pre vedeckú prácu aj preto, že umožňuje jednoznačnú a konzistentnú komunikáciu v rámci akademickej komunity a napomáha ďalšiemu vedeckému pokroku a prehlbovaniu poznatkov v danom vednom odbore.

Migráciu možno všeobecne definovať ako „*sťahovanie obyvateľov z jedného regiónu alebo krajiny do iného regiónu alebo krajiny*“¹⁴ alebo ako „*pohyb osôb, sociálnych skupín alebo väčších celkov obyvateľov v rámci územia štátu alebo aj medzi štátmi, ktorý je spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu*“.¹⁵ Je možné definovať ju aj ako „*pohyb ľudí do novej oblasti alebo krajiny s cieľom nájsť si prácu alebo lepšie životné podmienky*“.¹⁶

Z definícií vyplýva, že ide o pohyb osôb v rámci jedného štátu, ako aj o pohyb medzi dvomi alebo viacerými štátmi. V súvislosti s týmto pohybom sa pomerne často spomína pojem mobilita, a keďže neraz dochádza k zamieňaniu týchto dvoch pojmov, je potrebné ich odlišovať. Kým mobilita predstavuje širší pojem spojený s akýmkoľvek pohybom osôb s rôznou časovou periodicitou, vzdialenosťou, účelom alebo smerom, pojem migrácia je užší a priamo spojený so zmenou trvalého bydliska. V súvislosti s migráciou možno spomenúť aj pojem reemigrácia, ktorý vyjadruje „*pohyb osoby, ktorá po návrate do svojej krajiny pôvodu opäť emigruje*“.¹⁷

Migrant je zastrešujúci pojem, ktorý odráža bežné laické chápanie osoby, ktorá sa presťahuje z miesta svojho obvyklého pobytu na iné miesto, či už v rámci svojej krajiny,

---

¹⁴ IOM, 2019. Migration. In: *Glossary on Migration*, s. 137

¹⁵ Slovník súčasného slovenského jazyka, 2021. Migrácia. In: *Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*.

¹⁶ OLD, 2024. Migration. In: *Oxford Learner's Dictionaries*.

¹⁷ IOM, 2019. Re-emigration. In: *Glossary on Migration*, s. 170.

alebo do inej krajiny cez medzinárodnú hranicu, dočasne alebo natrvalo, z rôznych dôvodov.¹⁸ Prípadne je to „osoba, ktorá migruje, mení miesto pobytu s cieľom usadiť sa v inom štáte; resp. ten, kto odišiel zo svojej krajiny, obyčajne z politických, ekonomických alebo náboženských dôvodov, utečenec“.¹⁹

Na definovanie pojmu migrant sa vo všeobecnosti používajú dva prístupy:

a) inkluzivistický prístup, ktorý považuje pojem migrant za zastrešujúci pojem zahŕňajúci všetky formy pohybu. Podľa tohto prístupu je migrant definovaný ako „akákoľvek osoba, ktorá sa pohybuje alebo sa presťahovala mimo svojho obvyklého bydliska v rámci štátu alebo mimo štátu cez medzinárodnú hranicu, bez ohľadu na (1) právny štatút osoby; (2) či je jej pohyb dobrovoľný alebo nedobrovoľný; (3) aké sú príčiny jej pohybu; alebo (4) aká je dĺžka pobytu takejto osoby“.²⁰

b) rezidualistický prístup, ktorý vylučuje z pojmu migrant všetkých tých, ktorí utekajú pred vojnami alebo prenasledovaním.²¹

Z uvedeného vyplýva, že podľa inkluzivistického prístupu sú migrantmi ľudia, ktorí sa presťahovali z miesta svojho obvyklého bydliska bez ohľadu na svoje právne postavenie a svoju motiváciu presťahovať sa. Medzi migrantov podľa tohto prístupu patria utečenci, ľudia, ktorých prenasledujú, zahraniční pracovníci, obeť obchodovania s ľuďmi, zahraniční študenti a mnoho ďalších viac či menej presných kategórií jednotlivcov. Podľa rezidualistického prístupu migranti sú ľudia, ktorí sa presťahovali z miesta svojho bežného bydliska z akéhokoľvek iného dôvodu, než je útek pred vojnou alebo prenasledovaním. Z tohto pohľadu ide o rôznorodú zvyškovú kategóriu ľudí, ktorých spája základná vlastnosť, že nie sú utečencami.²²

S pojmom migrant veľmi úzko súvisia pojmy imigrant, emigrant a medzinárodný migrant. Imigrant je „osoba, ktorá sa presťahuje do inej krajiny, než je krajina jej štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu, takže cieľová krajina sa v skutočnosti stane jej novou krajinou obvyklého pobytu“.²³ Emigrant je „osoba, ktorá sa presťahuje z krajiny svojej štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu do inej krajiny, takže cieľová krajina sa v skutočnosti stane jej novou krajinou obvyklého pobytu“.²⁴

Medzinárodný migrant je osoba definovaná ako „akákoľvek osoba, ktorá zmení krajinu svojho obvyklého pobytu“,²⁵ čím táto definícia vylučuje pohyby osôb, ktoré sú realizované napríklad v súvislosti s rekreáciou, dovolenkou, návštevami priateľov a príbuzných, obchodom, liečením, náboženskými púťami a pod. V nadväznosti na uvedené Oddelenie ekonomických a sociálnych vecí Organizácie Spojených národov (United Nations Department of Economic and Social Affairs – ďalej len „UN DESA“) vypracovalo špecifické definície na identifikáciu krátkodobých a dlhodobých migrantov.

Krátkodobý migrant je definovaný ako „osoba, ktorá zmení miesto svojho obvyklého pobytu na viac ako tri mesiace, ale na menej ako 12 mesiacov, s výnimkou prípadov, keď je pohyb do tejto krajiny realizovaný za účelom rekreácie, dovolenky, návštevy priateľov alebo

¹⁸ IOM, 2019. Migration. In: *Glossary on Migrant*, s. 132.

¹⁹ Slovník súčasného slovenského jazyka, 2021. Migrant. In: *Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*.

²⁰ IOM, 2019. Definition of Migrants. In: *Meaning of Migrants*.

²¹ CARLIN:G, J, 2022. What is the meaning of ‘migrants’? In: *Meaning of Migrants*.

²² CARLIN:G, J, 2022. What are ‘Inclusivist’ and ‘residualist’ views? In: *Meaning of Migrants*, 2022

²³ IOM, 2019. Immigrant. In: *Glossary on Migration*, s. 103

²⁴ UN, 1998. Recommendations on Statistics of International Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 18.

²⁵ UN, 1998. Recommendations on Statistics of International Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 9.

príbuzných, obchodu alebo lekárskeho ošetrovania“.²⁶ Na štatistické účely medzinárodnej migrácie sa za krajinu obvyklého pobytu krátkodobých migrantov považuje cieľová krajina počas obdobia, ktoré v nej strávia. Dlhodobý migrant je definovaný ako „osoba, ktorá sa presťahuje do inej krajiny, ako je krajina jej obvyklého pobytu, na obdobie najmenej jedného roka tak, aby sa cieľová krajina skutočne stala jej novou krajinou obvyklého pobytu“.²⁷

V kontexte s pojmom migrant je vhodné doplniť aj definičné vymedzenie pojmov regulárny a neregulárny migrant. V prípade regulárneho migranta ide o „osobu, ktorá sa pohybuje alebo sa presťahovala cez medzinárodnú hranicu a má oprávnenie na vstup alebo pobyt v štáte podľa práva tohto štátu a medzinárodných dohôd, ktorých je tento štát zmluvnou stranou“.²⁸ V prípade neregulárneho migranta ide o „osobu, ktorá sa pohybuje alebo sa presťahovala cez medzinárodnú hranicu a nemá oprávnenie na vstup alebo pobyt v štáte podľa práva tohto štátu a medzinárodných dohôd, ktorých je tento štát zmluvnou stranou“.²⁹ V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že aj v situácii, keď ide o neregulárnych migrantov, stále majú tieto osoby právo na rešpektovanie, ochranu a napĺňanie svojich ľudských práv.³⁰

Pre lepšie pochopenie skúmanej problematiky je potrebné vysvetliť aj ďalšie veľmi úzko súvisiace pojmy, ako sú migračný tok, migračný počet, migračný cyklus, riadenie migrácie, manažment migrácie a v neposlednom rade pojem utečenec, s ktorým sa pojem migrant veľmi často zamieňa.

Migračný tok je pojem, ktorý sa používa na „označenie počtu medzinárodných migrantov prichádzajúcich do krajiny (imigranti) alebo počet medzinárodných migrantov, ktorí z krajiny odchádzajú (emigranti) v priebehu určitého obdobia“.³¹ Údaje o migračných tokoch sú dynamickým meradlom počítajúcim počet ľudí prekračujúcich medzinárodné hranice, vrátane tých ľudí, ktorí ich prekročia niekoľkokrát počas daného časového intervalu. Okrem migračného toku sa v médiách pomerne často používajú aj iné výrazy, ako sú prílev, vlna alebo prúd migrantov, zväčša na opis náhleho príchodu cudzincov do krajiny vo veľkom počte.

Migračný počet zahŕňa „celkový počet medzinárodných migrantov prítomných v danej krajine v konkrétnom čase, ktorí niekedy zmenili krajinu svojho obvyklého pobytu“.³² Počet migrantov sa meria buď (a) zberom údajov o počte osôb, ktoré žili aspoň jeden rok v inej krajine, ako je krajina ich narodenia, alebo (b) zberom údajov o počte osôb, ktorých občianstvo alebo zákonná štátna príslušnosť je iná ako krajiny, v ktorej žijú. Populácia migrantov môže zahŕňať aj prisťahovalcov druhej generácie, t. j. deti prisťahovalcov. Organizácia Spojených národov (ďalej len „OSN“) odporúča, aby sa správy o krajine narodenia robili podľa národných hraníc platných v čase sčítania populácie. Údaje o počte migrantov sú vo všeobecnosti statickým meradlom, ktoré poskytuje prehľad o počte migrantov prítomných v danej krajine len v určitom konkrétnom čase.³³

---

²⁶ UN, 1998. Recommendations on Statistics of international Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 94.

²⁷ UN, 1998. Recommendations on Statistics of international Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 10.

²⁸ IOM, 2019. Migrants in a regular situation. In: *Glossary on Migration*, s. 134.

²⁹ IOM, 2019. Migrants in an irregular situation. In: *Glossary on Migration*, s. 133.

³⁰ UN, 2013. General comment No. 2 on the rights of migrant workers in an irregular situation and members of their families. In: *United Nation Human Rights – Office of the High Commissioner*.

³¹ UN, 2012. Toolkit on international Migration. In: *United Nations Department of Economic and Social Affairs*, s. 3.

³² IOM, 2019. Migrant stock. In: *Glossary on Migration*. Geneva: International Organization for Migration, s. 136.

³³ UN, 2012. Toolkit on international Migration. In: *United Nations Department of Economic and Social Affairs*, s. 2-3.

Migračný cyklus je „*termín, ktorý sa vzťahuje na fázy migračného procesu zahŕňajúce odchod z krajiny, v niektorých prípadoch tranzit cez jednu alebo viacero krajín, imigráciu v cieľovej krajine a návrat do pôvodnej krajiny*“.³⁴

Migračný profil predstavuje „*analýzu dostupných presných a rozčlenených údajov o niektorých alebo všetkých aspektoch národného kontextu krajiny súvisiacich s migráciou, pripravených po konzultácii so širokým spektrom zainteresovaných strán, ktoré možno použiť na zvýšenie súdržnosti politík a tvorbu politiky v oblasti migrácie založenej na dôkazoch a začlenenie migrácie do plánov rozvoja*“.³⁵ Na doplnenie možno uviesť, že v ciele č. 1 Globálneho paktu o migrácii sa štáty vyzývajú, aby vypracovali a používali migračné profily špecifické pre jednotlivé krajiny, ktoré zahŕňajú rozčlenené údaje o všetkých aspektoch súvisiacich s migráciou v národnom kontexte, vrátane údajov o potrebách trhu práce, dopyte a dostupnosti zručností, ekonomických, environmentálnych a sociálnych vplyvoch migrácie, nákladoch na remitencie, zdravie, vzdelanie, zamestnanie, životné a pracovné podmienky, mzdy a potreby migrantov a prijímajúcich komunít s cieľom vypracovať migračné politiky založené na dôkazoch.³⁶

Riadenie migrácie je pojem, ktorý „*zahŕňa kombinované rámce právnych noriem, zákonov a nariadení, politík a tradícií, ako aj organizačné štruktúry (subnárodné, národné, regionálne a medzinárodné) a príslušné procesy, ktoré formujú a regulujú prístupy štátov v súvislosti s migráciou vo všetkých jej formách, a ktoré sa zaoberajú právami a presadzovaním medzinárodnej spolupráce*“.³⁷ Uvedená definícia vychádza z rámca, ktorý bol schválený členskými štátmi Medzinárodnej organizácie pre migráciu (International Organization for Migration – ďalej len „IOM“) a podľa ktorého dobré a správne riadenie migrácie vychádza z medzinárodných štandardov s cieľom zlepšiť sociálno-ekonomické podmienky migrantov a spoločnosti, poskytnúť účinnú reakciu na vzniknuté krízy a zároveň zabezpečiť, aby migrácia prebiehala bezpečným, usporiadaným a dôstojným spôsobom.³⁸

Štáty sú hlavnými aktérmi v otázkach migrácie, mobility a štátnej príslušnosti a majú zodpovednosť za riadenie migrácie na národnej a medzinárodnej úrovni. K riadeniu migrácie však prispievajú aj iní aktéri – občania, migranti, medzinárodné organizácie, súkromný sektor, odbory, mimovládne, komunitné a náboženské organizácie a tiež akademická obec. Riadenie migrácie ako také má národný aj globálny rozmer.³⁹ Podľa Globálnej komisie pre medzinárodnú migráciu v oblasti medzinárodnej migrácie má riadenie rôzne formy vrátane migračných politík a programov jednotlivých krajín, medzištátnych diskusií a dohôd, mnohostranných fór a konzultačných procesov, činností medzinárodných organizácií, ako aj príslušných zákonov a noriem.⁴⁰

Manažment migrácie je pojem, ktorý „*zahŕňa manažovanie a implementáciu celého súboru aktivít realizovaných predovšetkým štátmi v rámci národných systémov alebo prostredníctvom bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce, týkajúcej sa všetkých aspektov migrácie a ich začlenenía do verejných politík štátov. Tento termín sa vzťahuje na plánované prístupy k implementácii a sfunkčneniu politických, legislatívnych a administratívnych rámcov, ktoré vyvinuli inštitúcie zodpovedné za migráciu*“.⁴¹ Manažment migrácie sa všeobecne týka usmerňovania, koordinácie a implementácie celého súboru činností zaoberajúcich sa

³⁴ IOM, 2019. Migration cyclus. In: *Glossary on Migration*, s. 138.

³⁵ IOM, 2019. Migration profile. In: *Glossary on Migration*, s. 140.

³⁶ UN, 2018. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM). In: *United Nation Human Rights – Office of the High Commissioner*, Cieľ 1, ods. 17, písm. j).

³⁷ IOM, 2019. Migration governance. In: *Glossary on Migration*, s. 138.

³⁸ IOM, 2015. Migration Governance Framework. In: *International Organization for Migration*, s. 9.

³⁹ BETTS, A., 2011. *Global Migration Governance*, s. 4.

⁴⁰ GCIM, 2005. Migration in an Interconnected World: New Directions for Action. In: *Global Commission on International Migration*, s. 65.

⁴¹ IOM, 2019. Migration management. In: *Glossary on Migration*, s. 139-140.

implementáciou zákonov, nariadení a rozhodnutí vlád štátov súvisiacich s poskytovaním verejných služieb. Manažment migrácie síce vykonávajú predovšetkým štáty, avšak vzťahuje sa aj na všetky ostatné rámce, inštitúcie a procesy, na ktorých vývoji a vytváraní sa podieľajú alebo je do nich zapojených oveľa viac aktérov ako len štáty.⁴²

Ako už bolo naznačené vyššie, v mnohých prípadoch dochádza k zamieňaniu pojmov migrant a utečenec. Podľa Dohovoru o právnom postavení utečencov⁴³ (ďalej len „Dohovor“), ktorý bol prijatý 28. júla 1951 a vstúpil do platnosti 22. apríla 1954, „utečenec je osoba, ktorá sa z dôvodu opodstatneného strachu z prenasledovania z dôvodov jej rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo politického názoru nachádza mimo krajiny svojej štátnej príslušnosti a nemôže alebo kvôli takémuto strachu nie je ochotná využiť ochranu tejto krajiny; alebo ktorá nemá štátnu príslušnosť a je mimo krajiny svojho predchádzajúceho obvyklého pobytu v dôsledku takýchto udalostí, nie je schopná alebo z dôvodu takéhoto strachu nie je ochotná sa tam vrátiť“.⁴⁴

Podľa medzinárodného utečeneckého práva je uznanie za utečenca deklaratívne a nie konštitutívne. Osoba je utečencom v zmysle Dohovoru z roku 1951, len čo splní kritériá obsiahnuté v definícii. Uznanie jeho postavenia utečenca z neho teda nerobí utečenca, ale vyhlasuje ho za utečenca. Nestáva sa utečencom kvôli uznaniu, ale je uznaný preto, že je utečencom.⁴⁵ Pokiaľ ide o určenie štatútu utečenca, tak právne a administratívne postupy uskutočňované štátmi a/alebo Vysokým komisárom OSN pre utečencov určujú, či má byť jednotlivec uznaný za utečenca v súlade s vnútroštátnym, regionálnym a medzinárodným právom.⁴⁶ Samotné určenie štatútu utečenca je pritom proces, ktorý prebieha podľa Príručky a usmernenia o postupoch a kritériách určovania štatútu utečenca v dvoch fázach. Po prvé, najprv sa musia zistiť relevantné skutočnosti prípadu a po druhé, na takto zistené skutočnosti sa musia adekvátne použiť definície v Dohovore z roku 1951.⁴⁷

Na doplnenie vyššie uvedených informácií možno uviesť, že nástroje prijaté na regionálnej úrovni dopĺňajú predmetný Dohovor, a to tak, že obsahujú špecifické odkazy na množstvo objektívnych okolností, ktoré môžu prinútiť osobu, aby opustila svoju krajinu. Napríklad článok 1 ods. 2 Dohovoru o špecifických aspektoch problémov utečencov v Afrike z roku 1969 zahŕňa do definície utečencov aj každú osobu, ktorá je nútená opustiť svoju krajinu v dôsledku vonkajšej agresie, okupácie, cudzej nadvlády alebo udalostí, ktoré vážne narušajú verejný poriadok v časti alebo v celej jej krajine.⁴⁸ Podobne Cartagenská deklarácia z roku 1984 uvádza, že medzi utečencov patria aj osoby, ktoré utekajú zo svojej krajiny, pretože ich životy, bezpečnosť alebo sloboda boli ohrozené vnútornými konfliktmi,

---

⁴² UN, 2003. Public Administration Reform Practice Note. In: *United Nations Development Programme*, s. 2.

⁴³ Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 je významným právnym nástrojom súčasnej medzinárodnej ochrany utečencov, ktorý definuje pojem utečenec, formu právnej ochrany, inú pomoc a sociálne práva utečencov, ktoré by im mali poskytnúť štáty, ktoré sú signatármi Dohovoru. Základné pravidlo Dohovoru ustanovuje, že utečenec nemá byť vrátený do krajiny, v ktorej mu hrozí prenasledovanie. Definuje aj povinnosti utečencov voči prijímajúcemu štátu a objasňuje, že niektorým kategóriám osôb, napríklad vojnovým zločincami, nemôže byť udelený štatút utečenca..

⁴⁴ UN, 2024. Convention relating to the Status of Refugees. In: *United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner*, kap. 1, čl. 1.

⁴⁵ UN, 2019. Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status. In: *United Nations Refugee Agency*, kap. 2, par. 9.

⁴⁶ UN, 2016. The 10-Point Plan in Action. In: *United Nations Refugee Agency*.

⁴⁷ UN, 2019. Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status. In: *United Nations Refugee Agency*, 1. časť, par. 29.

⁴⁸ AU, 1969. Convention Governing Specific Aspects of Refugee Problems in Africa. In: *African Union*, kap. 1, čl. 2.

všeobecným násilím, zahraničnou agresiou, masívnym porušovaním ľudských práv alebo inými okolnosťami, ktoré vážne destabilizovali verejný poriadok.⁴⁹

3 Klasifikácia migrácie

Z hľadiska klasifikácie je možné pri migrácii, podobne ako pri iných komplexných a zložitých javoch (procesoch) použiť viacero kritérií, podľa ktorých možno ten-ktorý jav (proces) klasifikovať.

Migrácia sa najjednoduchším spôsobom z hľadiska krajiny delí na: (a) vnútornú, resp. vnútroštátnu a na (b) vonkajšiu, resp. medzištátnu. Kým v prípade vonkajšej (medzištátnej) migrácie dochádza k trvalému, dlhodobému alebo aj krátkodobému presunu obyvateľov, jednotlivcov či skupín v priestore z jedného štátu cez medzinárodné hranice do iného štátu, tak v prípade vnútornej (vnútroštátnej) migrácie sa obyvateľstvo pohybuje vo vnútri hraníc daného štátu.⁵⁰

Vnútorná (vnútroštátna) migrácia môže byť dočasná alebo trvalá. Zahŕňa ľudí, ktorí boli vysídlení zo svojho obvyklého miesta bydliska, ako aj ľudí, ktorí sa rozhodnú presťahovať z pôvodného na nové miesto, napríklad z vidieckych oblastí do miest. Vnútorná migrácia sa vzťahuje na štátnych príslušníkov daného štátu aj na cudzích štátnych príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci daného štátu za predpokladu, že sa presťahujú zo svojho obvyklého miesta bydliska na nové miesto.⁵¹

V posledných desaťročiach síce prevládala predovšetkým migrácia z vidieka do miest, avšak stretávame sa aj s opačným typom migrácie, a to z miest na vidiek a takisto s migráciou z vidieka na vidiek. Z tohto hľadiska sa migrácia delí na: (a) vidiecko-mestskú migráciu spočívajúcu v sťahovaní ľudí z vidieckej oblasti do mestskej oblasti, (b) mestsko-vidiecku migráciu zahŕňajúcu pohyb ľudí z miest na vidiek a (c) vidiecko-vidiecku migráciu spojenú s migráciou z jednej vidieckej oblasti do inej vidieckej oblasti za účelom zriadenia nového bydliska.⁵²

Migrácia sa tiež delí na: (a) dobrovoľnú a (b) nútenú. Dobrovoľná migrácia znamená, že osoby opúšťajú svoj domov z vlastných príčin a dôvodov (napríklad z dôvodu lepších možností na sebarealizáciu). Na druhej strane sú osoby, ktoré sú nútené opustiť svoje domovy, napríklad kvôli politickým názorom a aktivitám, rasovej, etnickej či náboženskej nenávisti, alebo z ekonomických či environmentálnych dôvodov a v niektorých prípadoch aj ako obeť obchodovania s ľuďmi. Nútená migrácia tak predstavuje migračný pohyb, ktorého hnacie sily môžu byť rôznorodé.⁵³ Hnacie sily migrácie v tomto kontexte predstavujú „komplexný súbor vzájomne prepojených faktorov, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie jednotlivcov, rodín alebo skupín obyvateľstva o migrácii, vrátane vysídľovania“.⁵⁴

Migráciu možno rozdeliť aj na: (a) legálnu a (b) nelegálnu. Kým legálna migrácia predstavuje pohyb osôb, ktorý sa uskutočňuje v rámci, resp. v súlade so zákonmi, nariadeniami alebo medzinárodnými dohodami upravujúcimi vstup alebo výstup osôb zo štátu pôvodu, tranzitu alebo určenia, tak nelegálna migrácia predstavuje pohyb osôb, ktorý sa uskutočňuje v rozpore, resp. mimo zákonov, nariadení alebo medzinárodných dohôd upravujúcich vstup alebo výstup zo štátu pôvodu, tranzitu alebo určenia.⁵⁵

⁴⁹ UN, 2019. Cartagena Declaration on Refugees. In: *United Nations Refugee Agency*, kap. II., čl. 3.

⁵⁰ PENCEA, G. T. a B.G. CURTEANU, 2020. Internal and External Migration. In: *Postmodern Openings*. PATIL, A., 2024. Types of Migration – Geography Notes. In: *Prepp Community*.

⁵¹ IOM, 2019. Internal migration. In: *Glossary on Migration*, s. 108.

⁵² IOM, 2019. Rural-rural, rural-urban migration. In: *Glossary on Migration*, s. 188-189.

⁵³ IOM, 2019. Forced migration. In: *Glossary on Migration*, s. 77.

⁵⁴ IOM, 2019. Drivers of migration. In: *Glossary on Migration*, s. 58.

⁵⁵ IOM, 2019. Illegal migration. In: *Glossary on Migration*, s. 116.

Pojem nelegálna migrácia sa vo všeobecnosti používa na označenie osôb pohybujúcich sa mimo bežných migračných kanálov. Táto skutočnosť, t. j. že osoby migrujú nelegálne, však nezavaruje štáty povinnosti rešpektovať a chrániť ich práva. Okrem toho kategórie migrantov, ktorí nemusia mať inú možnosť, ako využiť kanály nelegálnej migrácie, môžu zahŕňať aj utečencov, obeť obchodovania s ľuďmi⁵⁶ alebo deti migrantov bez sprievodu. Skutočnosť, že využívajú cesty nelegálnej migrácie, neznamená, že štáty nie sú za určitých okolností povinné poskytnúť im niektoré formy ochrany podľa medzinárodného práva vrátane prístupu k medzinárodnej ochrane pre žiadateľov o azyl, ktorí utekajú pred prenasledovaním, konfliktmi alebo všeobecným násilím. Okrem toho sú takíto migranti podľa medzinárodného práva chránení pred postihmi za neoprávnený vstup alebo pobyt do krajiny, ak cestovali z miesta, kde boli ohrození.⁵⁷

Z časového hľadiska je možné rozdeliť migráciu na: (a) krátkodobú a (b) dlhodobú. Základný rozdiel spočíva v tom, že kým pri krátkodobej migrácii osoba zmení miesto svojho obvyklého pobytu na viac ako tri mesiace, ale na menej ako 12 mesiacov (s výnimkou prípadov, keď je pohyb do tejto krajiny realizovaný za účelom rekreácie, dovolenky, návštevy priateľov alebo príbuzných, obchodu alebo lekárskeho ošetrovania),⁵⁸ tak pri dlhodobej migrácii sa osoba presťahuje do inej krajiny, ako je krajina jej obvyklého pobytu, na obdobie najmenej jedného roka tak, aby sa cieľová krajina skutočne stala jej novou krajinou obvyklého pobytu.⁵⁹

Z časového hľadiska je možné rozdeliť migráciu aj na: a) dočasnú a b) trvalú. Pri tejto klasifikácii migrácie základný rozdiel spočíva v tom, že kým pri dočasnej migrácii osoba zmení miesto svojho obvyklého pobytu na čas dlhší ako 9 mesiacov, ale kratší ako 5 rokov a v tomto časovom intervale sa vráti do svojho pôvodného miesta pobytu, tak pri trvalej migrácii (na čas dlhší ako päť rokov) sa osoba presťahuje do inej krajiny, ako je krajina jej obvyklého pobytu, pričom cieľová krajina stáva jej novou krajinou obvyklého pobytu.⁶⁰

4 Kategorizácia migrantov

Z informácií uvedených v predchádzajúcich podkapitolách je zrejmé, že za migranta je spravidla považovaná každá osoba, ktorá prekročí medzinárodné hranice a zostáva v inej krajine, ako je krajina jej obvyklého pobytu, dočasne alebo natrvalo. Taktiež je z vyššie uvedeného textu známe, že každé takéto prekročenie hraníc a pobyt v inej krajine môžu byť motivované rôznymi faktormi, či už hľadaním lepších pracovných príležitostí a životných podmienok, alebo únikom pred vojnou, násilím, prenasledovaním, neprávosťou alebo chudobou či následkami klimatických zmien. V tejto súvislosti sa rozlišuje, či ide o dobrovoľnú migráciu, keď ľudia sami rozhodujú o presídlení, alebo o nútenú migráciu, keď sú k nej donútení vonkajšími faktormi, ako sú napríklad konflikty, násilie alebo environmentálne katastrofy. Kategorizáciou migrantov sa zaoberá viacero autorov⁶¹, na základe prác ktorých možno rozdeliť migrantov do týchto kategórií:

---

⁵⁶ KRÁSNA, P., 2024. Meritum eliminácie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi na národnej úrovni. In: *Policajná teória a prax*, s. 25-49.

⁵⁷ UN, 2024. Convention relating to the Status of Refugees. In: *United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner*, čl. 31.

⁵⁸ UN, 1998. Recommendations on Statistics of International Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 94.

⁵⁹ UN, 1998. Recommendations on Statistics of International Migration. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, s. 10.

⁶⁰ PENCEA, G. T. a B.G. CURTEANU, 2020. Internal and External Migration. In: *Postmodern Openings*, s. 59.

⁶¹ BARTRAM, D. – POROS, M. V. a P. MONFORTE, 2014. *Key Concepts In Migration*; HAAS, H. – CASTLES, S. a M.J. MILLER, 2019. *The Age of Migration. International Population Movements In the Modern World*; NAWYN, S. J. a S.J. GOLD, 2019. *Routledge International Handbook of Migration Studies*;

- a) utečenci – ide o jedincov alebo skupiny ľudí, ktorí sa nachádzajú na cudzom území, a to z dôvodu obáv pred etnickým, rasovým, náboženským či politickým násilím voči ich osobe; v ich vlasti patria tieto osoby medzi nežiadajú skupinu ľudí;
- b) osoby s pobytom mimo svojej materskej krajiny – ide o osoby, ktoré sa z rôznych dôvodov nemôžu alebo nechcú vrátiť do svojej rodnej krajiny (kvôli prenasledovaniu, zavraždeniu členov rodiny a pod.);
- c) žiadatelia o azyl – ide o osoby, ktoré opustili svoju materskú krajinu z obáv pred prenasledovaním, pričom v azylovom konaní sa u nich preveruje, či spĺňajú kritériá Dohovoru. Ak tieto podmienky spĺňajú, stávajú sa azylantmi (uznanými utečencami) a udelený azyl tak predstavuje určité ochranné povolenie na ich pobyt z dôvodov politických, rasových, náboženských či iných;
- d) ilegálni migranti – ide o osoby, ktoré sú prítomné v cieľovej krajine bez platných dokumentov;
- e) dočasní pracovní migranti – ide o osoby, ktoré sa po určitom čase vracajú späť do svojej rodnej vlasti
- f) rodinní príslušníci – ide o osoby, ktoré sa pripájajú k svojim blízkym príbuzným, ktorí v cieľovej krajine pretrvávajú kvôli jednej z vyššie uvedených príčin;
- g) návratilci – ide o osoby, ktoré sa po istom čase vrátia späť do svojej rodnej vlasti.

Vzhľadom na skutočnosť, že za migrantov sa považujú aj osoby, ktoré sa presťahujú z miesta svojho obvyklého pobytu na iné miesto v rámci svojej krajiny, je možné vyššie uvedenú kategorizáciu migrantov rozšíriť o vnútorne premiestnené osoby, ktoré sú utečencami, ale len v rámci jedného štátu. Aj keď tieto osoby nespĺňajú právny rámec definície utečenca, ide aj o utečencov, ktorí sú z rôznych príčin nútení opustiť svoje domovy. Najčastejšie môže ísť o rôzne rasové, etnické alebo náboženské trenice, politické napätia či prírodné alebo ľudmi spôsobené katastrofy.

5 Kľúčové faktory migrácie

Pri migrácii rozlišujeme takzvané (a) push faktory – dôvody, prečo ľudia opúšťajú svoju krajinu a (b) pull faktory – dôvody, prečo sa rozhodnú presťahovať do konkrétnej host'ovskej krajiny. Tieto faktory možno ďalej rozdeliť do troch základných skupín na:

- a) sociálne a politické;
- b) demografické a ekonomické;
- c) environmentálne a klimatické.

5.1 Sociálne a politické faktory

Migrácia jednotlivcov i celých skupín je často sprevádzaná zložitými politickými a sociálnymi faktormi, ktoré vytvárajú nepriaznivé podmienky v ich domovských krajinách. Hrozba náboženského, rasového, politického alebo kultúrneho prenasledovania často motivuje ľudí k hľadaniu bezpečia inde. Medzinárodné ozbrojené konflikty, vnútroštátne občianske vojny a porušovanie ľudských práv podnecujú masové pohyby ľudí za hranice ich domovských krajín, čím sa prehľbuje masová medzinárodná migrácia a zhoršuje situácia. Vznikajú humanitárne krízy, ktoré si vyžadujú okamžitú a koordinovanú reakciu zo strany medzinárodného spoločenstva. Hoci migranti hľadajú ochranu pred nebezpečenstvami, ktoré ohrozujú ich životy, často sa stretávajú s rôznymi prekážkami a diskrimináciou pri hľadaní

bezpečného útočiska. Dôležitým aspektom migrácie je preto právny rámec, ktorý poskytuje ochranu a podporu utečencom a migrantom. Viaceré medzinárodné dohovory stanovujú základné práva a povinnosti štátov voči utečencom a zabezpečujú ich ochranu v súlade so zásadami ľudských práv. Vplyv politiky a právneho rámca na prijímanie migrantov sa v jednotlivých krajinách líši, pričom niektoré štáty majú otvorenejšie prístupy k migrantom, zatiaľ čo iné uplatňujú prísnejšie politiky a obmedzenia. Tieto rozdiely môžu mať významné dôsledky na životy migrantov.

5.2 Demografické a ekonomické faktory

Rozhodnutia, na základe ktorých ľudia opúšťajú svoju vlasť a odchádzajú do iných krajín, ovplyvňujú okrem politických a sociálnych aj demografické a ekonomické faktory. Demografické charakteristiky domovských krajín, ako sú napríklad veľkosť a štruktúra populácie, majú hlboký vplyv na migráciu jednotlivcov. Napríklad, v krajinách s rýchlym starnutím populácie a nedostatkom pracovnej sily sa môže migrácia stať prostriedkom na vyrovnanie dopytu a ponuky na pracovných trhoch a na udržanie hospodárskeho rastu. Demografické trendy zároveň formujú ekonomické podmienky a pracovné príležitosti, ktoré môžu motivovať jednotlivcov k hľadaniu lepších pracovných možností v zahraničí.

Okrem demografických faktorov majú významný vplyv na migráciu ekonomické faktory, ako sú ekonomická stabilita a výkonnosť domácej ekonomiky. Mnoho jednotlivcov sa totiž rozhoduje emigrovať zo svojich domovov v dôsledku nízkych pracovných štandardov, vysokého stupňa nezamestnanosti a celkových nepriaznivých ekonomických podmienok. Ak sa situácia v domovskej krajine zhoršuje a existuje riziko ďalšieho hospodárskeho úpadku, mnohí jednotlivci hľadajú lepšie vyhliadky na život v iných krajinách. Dôležitým faktorom je v tomto prípade aj vek, pretože v krajinách s vysokým podielom mladých ľudí môže existovať väčšia ochota riskovať a hľadať si príležitosti v zahraničí, zatiaľ čo v krajinách so starnúcou populáciou sa môže vyskytovať väčší tlak na migráciu kvôli nedostatku pracovnej sily a potrebe zabezpečenia starostlivosti o starších občanov.

Celkovo je dôležité chápať, ako demografické a ekonomické faktory vzájomne interagujú a formujú podmienky, ktoré ovplyvňujú migráciu. Tieto faktory nie sú izolované, ale sú súčasťou širšieho kontextu, ktorý zahŕňa aj vyššie uvedené politické, sociálne a kultúrne aspekty, ktoré ovplyvňujú migráciu jednotlivcov.

5.3 Environmentálne a klimatické faktory

Environmentálne a klimatické faktory tvoria významnú hybnú silu migrácie jednotlivcov, čo sa prejavuje v rôznych kontextoch a situáciách. Prírodné katastrofy, ako sú záplavy, hurikány alebo zemetrasenia, sú dlhodobými známymi príčinami migračných pohybov, ktoré nútia jednotlivcov opustiť svoje domovy v dôsledku ich zničenia a nebezpečenstva, ktoré tieto udalosti predstavujú. Klimatické zmeny prispievajú k narastajúcemu výskytu extrémnych poveternostných podmienok a náhlych zmien klímy, čo zvyšuje počet ľudí, ktorí sú nútení opustiť svoje domovy kvôli nepriaznivým životným podmienkam. Tento jav je stále zreteľnejší v dôsledku intenzívnejšej extrémnej teploty, zmeny zrážok a stúpajúceho morského hladiny, čo vedie k erózii pobrežia a ohrozeniu obývaných pobrežných oblastí.

Environmentálni migranti predstavujú kategóriu ľudí, ktorí sú nútení opustiť svoje domovy v dôsledku postupnej alebo náhlejšej zmeny ich životného prostredia, čo negatívne ovplyvňuje ich životné podmienky. Migranti sa pod tlakom environmentálnych a klimatických faktorov sťahujú do iných oblastí buď v rámci svojej krajiny alebo do iných krajín, aby unikli nepriaznivým účinkom zmeny klímy a environmentálnym rizikám. Rozšírenie prírodných katastrof a klimatických zmien si preto vyžaduje nielen krátkodobé

opatrenia na zvládnutie ich následkov, ale aj dlhodobú adaptáciu a globálne úsilie na zmiernenie negatívnych dopadov. Zlepšená spolupráca medzi krajinami a medzinárodnými organizáciami je nevyhnutná na zabezpečenie ochrany pre tých, ktorí sú najviac ohrození environmentálnymi a klimatickými zmenami a potrebujú podporu a pomoc na novom mieste pobytu.⁶²

6 Kľúčové trendy v oblasti medzinárodnej migrácie

Na základe realizovaných výskumov a dát zozbieraných v priebehu tretieho tisícročia je možné konštatovať, že primárnym cieľom medzinárodných migrantov je v súčasnosti Európa, do ktorej smerovalo ročne približne 87 miliónmi migrantov, čo predstavuje 30,9 % medzinárodnej populácie migrantov. Po európskom kontinente nasleduje Ázia s 86 miliónmi medzinárodných migrantov, čo predstavuje 30,5 % medzinárodnej populácie migrantov.⁶³ Severná Amerika (predovšetkým Spojené štáty americké – USA), je cieľom zhruba 59 miliónov medzinárodných migrantov, čo predstavuje 20,9 % medzinárodnej populácie migrantov, po ktorej nasleduje Afrika s 25 miliónmi migrantov, čo predstavuje 9,0 % medzinárodnej populácie migrantov. Región Latinskej Ameriky a Karibiku láka cca 15 miliónov, čo predstavuje 5,3 % medzinárodnej populácie migrantov, a región Oceánie (predovšetkým Austrália a Nový Zéland) približne 9 miliónov medzinárodných migrantov, t. j. približne 3,3 % všetkých medzinárodných migrantov (graf 4).

Z hľadiska pomeru migrantov k celkovej populácii najväčší podiel medzinárodných migrantov žije v Oceánii, v ktorej viac ako pätina populácie (22 %) sa narodila v inej krajine, ako je súčasné miesto ich pobytu. Severná Amerika predstavuje región s druhým najväčším podielom (15,9 %) medzinárodných migrantov na celkovej populácii, za ktorým nasleduje ako tretí v poradí región Európy s 11,6 %. V regiónoch Latinskej Ameriky a Karibiku, Afriky a Ázie je podiel medzinárodných migrantov na celkovom počte obyvateľstva oveľa nižší a predstavuje len 2,3 %, 1,9 % a 1,8 %.⁶⁴

Pokiaľ ide o počet migrantov smerujúcich do jednotlivých krajín, na základe údajov z roku 2020 hlavným cieľom migrantov v priebehu rokov 2005 až 2020 zostali Spojené štáty americké s 50,6 miliónmi medzinárodných migrantov. Druhou najvýznamnejšou destináciou s 15,8 miliónmi medzinárodných migrantov sa stalo Nemecko, zatiaľ čo Saudská Arábia je treťou najväčšou cieľovou krajinou medzinárodných migrantov s 13,5 miliónmi. Prvú päťku cieľových krajín uzatvárajú Ruská federácia a Spojené kráľovstvo s približne 11,6 miliónmi, resp. 9,4 miliónmi medzinárodných migrantov. Za nimi nasledujú Spojené arabské emiráty (8,7 mil.), Francúzsko (8,5 mil.), Kanada (8,1 mil.), Austrália (7,7 mil.) a Taliansko, v ktorom žije 6,4 milióna migrantov⁶⁵ (graf 5).

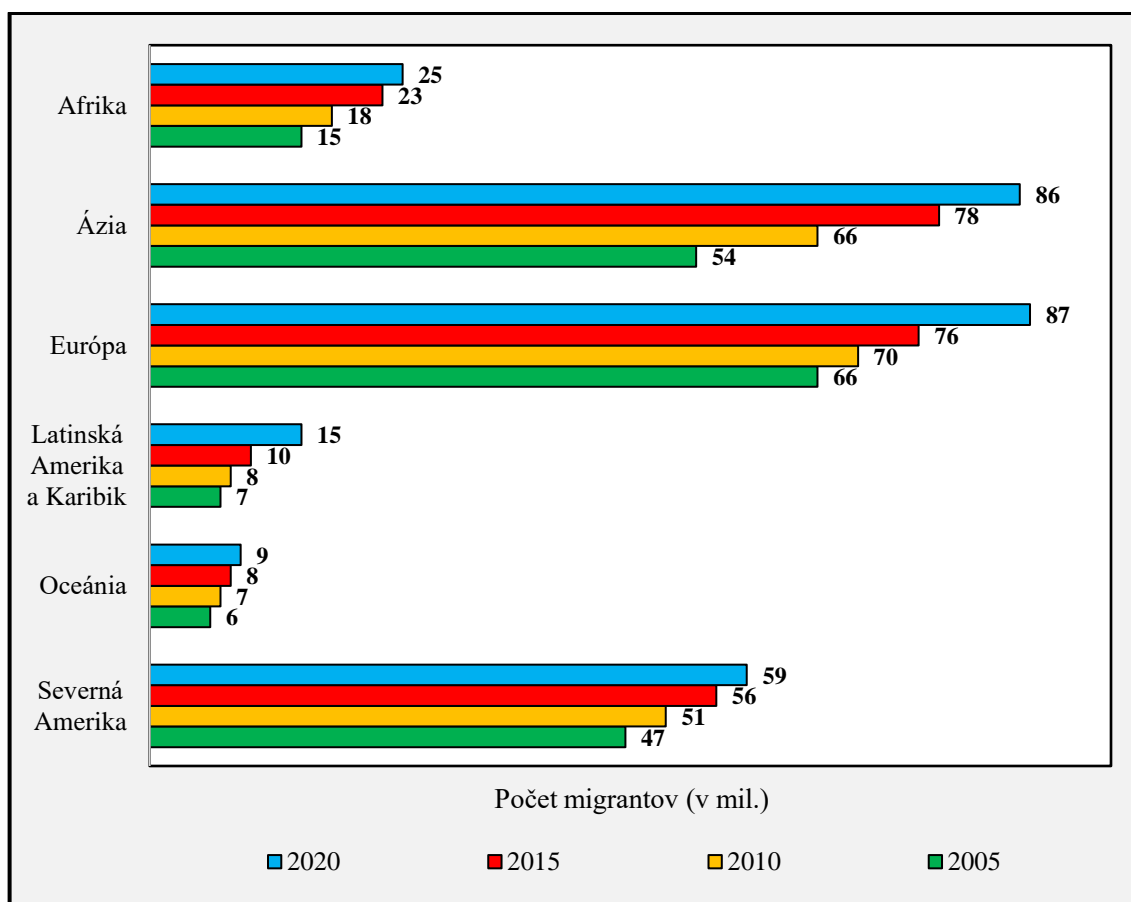
---

⁶² SCHWAB, K., 2016. The Fourth Industrial Revolution: What it means, how to respond. In: *World Economic Forum*; HAAS, H. – CASTLES, S. a M.J. MILLER, 2019. *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*; McAULIFFE, M. – BAULOZ, C. a A. KITIMBO, 2020. *The challenge of real-time analysis: Making sense of the migration and mobility implications of COVID-19*; MATUSZ, P. – AIVALIOTOU, E. a S. PRZYTUŁA, 2021. Multiple Faces of the Migration Crisis. In: *Advanced Series In: Management*; EU, 2024. Exploring migration causes: why people migrate. In: *European Parliament*.

⁶³ UN, 2021. International Migrant Stock. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*.

⁶⁴ IOM, 2024. World Migration Report 2022. In: *International Organization for Migration*, s. 24.

⁶⁵ MPI, 2023. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. In: *Migration Policy Institute*.

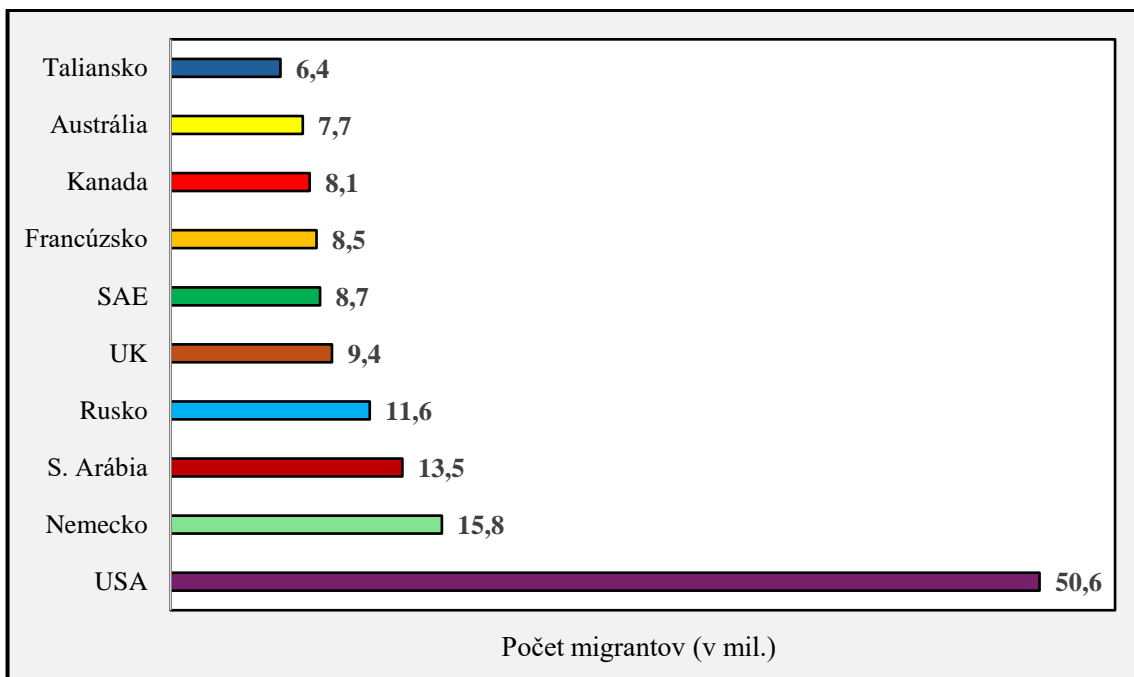
Graf 4 Prehľad rastu počtov medzinárodných migrantov podľa regiónov v rokoch 2005 až 2020 (v mil.)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IOM, 2024

Z opačného uhla pohľadu je krajinou s najväčšou populáciou emigrantov na svete s cca 17,9 miliónmi ľudí žijúcimi v zahraničí India, čo z nej robí krajinu s najväčším pôvodom na svete. Mexiko je druhou najvýznamnejšou krajinou pôvodu s približne 11,2 miliónmi emigrantmi. Na treťom mieste je Ruská federácia s 10,8 miliónmi a tesne za ňou nasleduje Čína s približne 10,5 miliónmi emigrantov žijúcich v zahraničí. Piatou najvýznamnejšou krajinou pôvodu je Sýrska arabská republika s viac ako 8,4 miliónmi ľudí žijúcich mimo domova, najmä ako utečenci v dôsledku rozsiahleho vysídľovania kvôli občianskej vojne prebiehajúcej krajine. Za nimi nasledujú Bangladéš (7,4 mil.), Pakistan (6,3 mil.), Filipíny (6,1 mil.), Afganistan (5,8 mil.) a Venezuela (5,4 mil.),⁶⁶ ktoré dopĺňajú prvú desiatku krajín podľa počtu migrantov smerujúcich z jednotlivých krajín v rokoch 2005 až 2020 (graf 6).

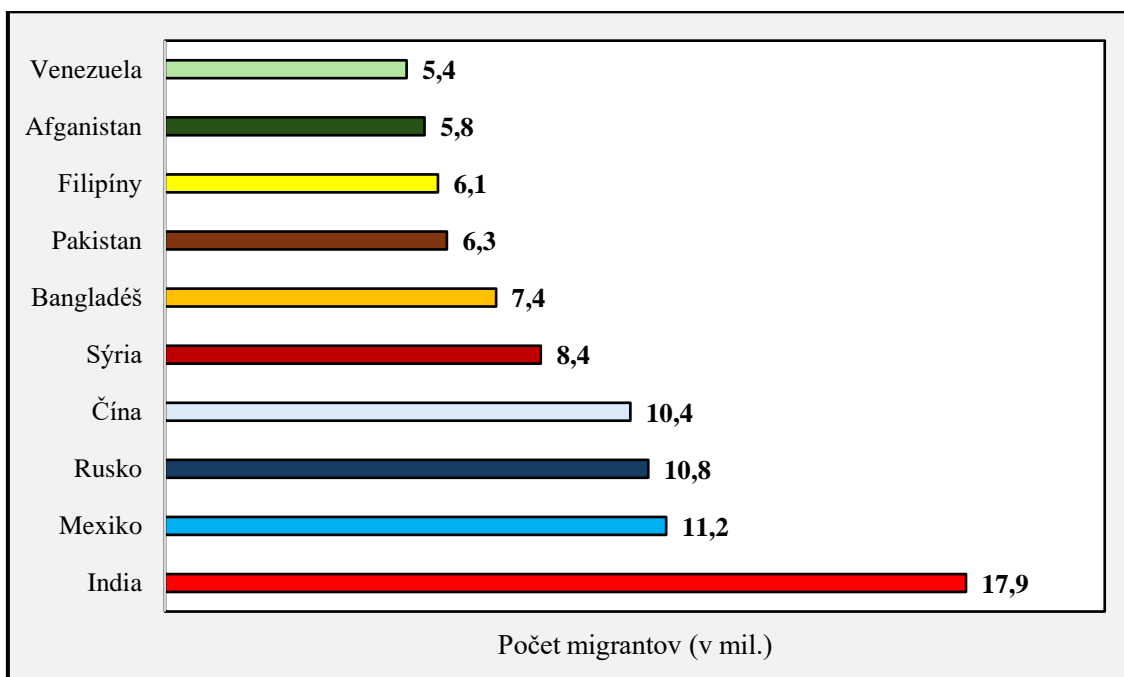
⁶⁶ MPI, 2023. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. In: *Migration Policy Institute*.

Graf 5 Prehľad počtov medzinárodných migrantov smerujúcich do jednotlivých krajín v rokoch 2005 až 2020 (v mil.)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov MPI, 2023

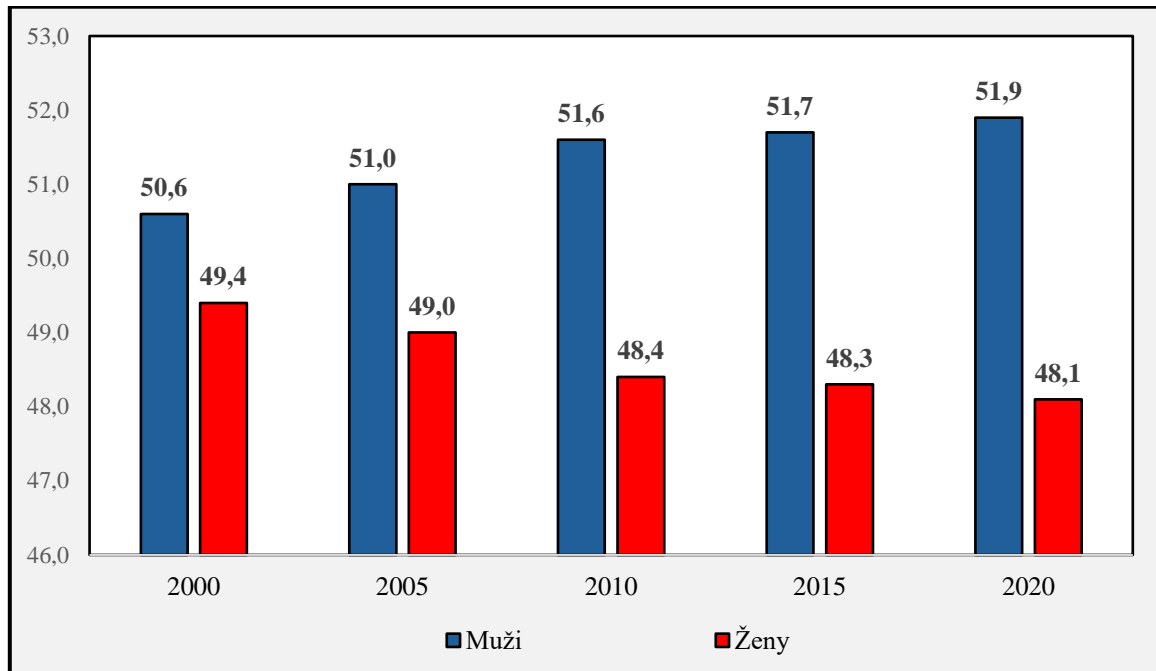

Graf 6 Prehľad počtov medzinárodných migrantov smerujúcich z jednotlivých krajín v rokoch 2005 až 2020 (v mil.)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov MPI, 2023

Z pohľadu veku viac ako tri štvrtiny medzinárodných migrantov (cca 78 %) boli v produktívnom veku (od 15 do 64 rokov). Od roku 1990 podiel medzinárodných migrantov vo veku 19 rokov a menej klesol z 18,9 percenta na 14,6 percenta, zatiaľ čo počet medzinárodných migrantov starších ako 64 rokov zostal stabilný na úrovni okolo 12,2

percenta. Z hľadiska pohlavia je v súčasnosti celosvetovo vyšší počet medzinárodných migrantov mužov ako žien a tento rozdiel sa za posledných 20 rokov ešte zvýšil. V roku 2000 bol pomer medzi mužmi a ženami 50,6 % ku 49,4 % alebo 88 miliónov mužských migrantov k 86 miliónom migrantiek. V roku 2020 je toto rozdelenie 51,9 % ku 48,1 %, pričom 146 miliónov migrantov bolo mužov a 135 miliónov bolo žien. Podiel migrantiek od roku 2000 klesá, zatiaľ čo podiel migrantov vzrástol o 1,3 percentuálneho bodu (graf 7).

*Graf 7 Prehľad podielu medzinárodných migrantov podľa pohlavia na celkovej počte migrantov v rokoch 2005 až 2020 (v %)
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov IOM, 2024*

Záver

Migrácia patrí k tým zložitým, dynamickým a multidimenzionálnym javom, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou vývoja ľudskej spoločnosti. Dôvody, ktoré k nej ľudí vedú, faktory, ktoré ju ovplyvňujú, transformácie, ktoré ju formujú alebo aspekty, ktoré s ňou úzko súvisia, sú rôzne, širokospektrálne a viacrozmerné. Či už sú príčiny migrácie ekonomické, politické, sociálne, bezpečnostné, environmentálne, demografické alebo akékoľvek iné, alebo ide o kombináciu viacerých dôvodov, faktorov a aspektov, migrácia zohrávala v minulosti a zohráva aj v súčasnosti veľmi dôležitú úlohu v subnárodných, národných, regionálnych aj globálnych záležitostiach. Preto je aj predmetom vedeckého výskumu a námetom viacerých vedeckých a odborných prác. Zároveň zostáva živým zdrojom diskusií nielen medzi výskumníkmi z rôznych vedných disciplín, ale aj medzi politikmi, odborníkmi z praxe i bežnými ľuďmi. V kontexte s tým bolo cieľom autora tejto štúdie osvetliť problematiku migrácie ako komplexného fenoménu, ponúknuť čitateľom z radov odbornej i laickej verejnosti teoretické a terminologické východiská jej skúmania, poskytnúť im najnovšie údaje o migračných trendoch, tokoch, faktoroch a ďalších úzko súvisiacich aspektoch a celkovo rozšíriť skúmanie konceptu migrácie predovšetkým z interdisciplinárneho hľadiska. Súčasne je snahou autora podnietiť prostredníctvom tejto štúdie ďalšiu vedeckú a odbornú diskusiu týkajúcu sa migrácie a podporiť hľadanie efektívnych a účinných riešení problémov, ktoré sú s migráciou spojené a majú výrazný vplyv na spoločenské, ekonomické, politické, sociálne, bezpečnostné a ďalšie záležitosti v národnom i medzinárodnom kontexte.

Literatúra

- AU, 1969. Convention Governing Specific Aspects of Refugee Problems in Africa. In: *African Union*, 1969. [online]. Dostupné na internete: <https://au.int/sites/default/files/treaties/36400-treaty-36400-treaty-oau_convention_1963.pdf>. [cit. 26. marca 2024].
- BARTRAM, D. – POROS, M. V. a P. MONFORTE, 2014. *Key Concepts in Migration*. New York : SAGE Publications, 171 s. ISBN 978-0-85702-079-6.
- BETTS, A., 2011. *Global Migration Governance*. Oxford: Oxford University Press, 343 s. ISBN 978-0-19-172354-4.
- BRETTELL, C. B. a J.F. HOLLIFIELD, 2014. *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. New York: Routledge, 356 s. ISBN 978-1-317-80598-4.
- BROWN, S. a M. GILMARTIN, 2020. Migration and mobilities. In: *Social & Cultural Geography*, roč. 21, č. 8, s. 1168-1173. ISSN 1470-1197. [online]. Dostupné na internete: <<https://doi.org/10.1080/14649365.2019.1667019>>. [cit. 22. marca 2024]
- CARLING, J., 2022. What are ‘inclusivist’ and ‘residualist’ views? In: *Meaning of Migrants*, 2022. [online]. Dostupné na internete: <<https://meaningofmigrants.org>>. [cit. 25. marca 2024].
- CARLING, J., 2022. What is the meaning of ‘migrants’? In: *Meaning of Migrants*. [online] Dostupné na internete: <<https://meaningofmigrants.org>>. [cit. 25. marca 2024].
- ERDELEN, W. R. a J.G. RICHARDSON, 2020. Human migration: managing its increasing complexity. In: *Foresight*, roč. 22, č. 1, s. 109-126. ISSN 1463-6689. [online]. Dostupné na internete: <<https://doi.org/10.1108/FS-02-2019-0007>>. [cit. 22. marca 2024].
- EU, 2024. Exploring migration causes: why people migrate. In: *European Parliament*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200624STO81906/explorIng-migration-causes-why-people-migrate>>. [cit. 31. marca 2024].
- FERENČÍKOVÁ, M., 2020. Príčiny migrácie občanov vybraných tretích krajín – Sýria a Afganistan. In: *Policajná teória a prax*, roč. 28, č. 3, s. 164-179. ISSN 1335-1370.
- FISHER, M. M., 2014. *Migration*. New York: Oxford University Press, 149 s. ISBN 978-0-19-976434-1.
- GCIM, 2005. Migration in an interconnected World: New Directions for Action. In: *Global Commission on International Migration*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/policy_and_research/gcim/GCIM_Report_Complete.pdf>. [cit. 25. marca 2024].
- GOULARAS, G. P. a I.Z. TURKAN, 2018. *International Migration and Challenges in the Beginning of the Twenty-First Century*. Lanham: Lexington Books, 210 s. ISBN 978-1-4985-8602-3.
- HAAS, H. – CASTLES, S. a M.J. MILLER, 2019. *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*. London: Bloomsbury Publishing, 446 s. ISBN 978-1-35200-713-8.
- IOM Slovensko, 2023. Migrácia na Slovensku. In: *Medzinárodná organizácia pre migráciu - Úrad v SR*. [online] . Dostupné na internete: <<https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>>. [cit. 9. apríla 2024].
- IOM, 2015. Migration Governance Framework. In: *International Organization for Migration*, 2015. [online] . Dostupné na internete: <<https://governingbodies.iom.int/system/files/en/council/106/C-106-40-Migration-Governance-Framework.pdf>>. [cit. 24. marca 2024]
- IOM, 2019. *Glossary on Migration*. Geneva: International Organization for Migration, 248 s. ISSN 1813-2278. [online]. Dostupné na internete: <<https://publications>>.

- iom.int/books/international-migration-law-ndeg34-glossary-migration>. [cit. 24. marca 2024].
- IOM, 2024. World Migration Report 2022. In: *International Organization for Migration*, 2024. [online] . Dostupné na internete: <<https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>>. [cit. 23. marca 2024].
- IVANČÍK, R., 2011. Fenomén zvaný globalizácia. In: *Vojenské reflexie*, roč. 6, č. 1, s. 32 –49. ISSN 1336-9202.
- KHORY, K. R., 2012. *Global Migration: Challenges in the Twenty-First Century*. New York : Palgrave Macmillan. 264. ISBN 978-1-4985-8602-3.
- KRÁSNA, P., 2024. Meritum eliminácie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi na národnej úrovni. In: *Policajná teória a prax*, roč. 32, č. 1, s. 25 – 49. ISSN 1335-1370.
- MANNING, P., 2005. *Migration in World History*. New York: Routledge. 193 s. ISBN 978-0-415-31147-2.
- MARGHERITIS, A., 2015. *Migration Governance Across Regions*. New York: Routledge. 214 s. ISBN 978-1-317-43786-4.
- MATUSZ, P. – AIVALIOTOU, E. a S. PRZYTUŁA, 2021. Multiple Faces of the Migration Crisis. In: *Advanced Series in Management*. roč. 25, s. 3 – 14. ISSN 1877-6361. [online]. Dostupné na internete: <<https://doi:10.1108/S1877-636120200000025002>>. [cit. 22. marca 2024].
- McAULIFFE, M. – BAULOZ, C. a A. KITIMBO, 2020. The challenge of real-time analysis: Making sense of the migration and mobility implications of COVID-19. In: *Migration Policy Practice*, roč. 10, č. 2, s. 15-20. [online]. Dostupné na internete: <<https://publications.iom.int/books/migration-policy-practice-vol-x-number-2-april-june-2020>>. [cit. 28. marca 2024]
- MPI, 2023. Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination. In: *Migration Policy Institute*. [online] Dostupné na internete: <<https://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/charts/immigrant-and-emigrant-populations-country-origin-and-destination>>. [cit. 30. marca 2024].
- MV SR, 2024. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky – Štatistiky*, 2024. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.mInv.sk/?rocenky>>. [cit. 9. apríla 2024].
- NAWYN, S. J. a S.J. GOLD, 2019. *Routledge International Handbook of Migration Studies*. Abingdon : Routledge. 654 s. ISBN 978-1-315-45827-4.
- OLD, 2024. Migration. In: *Oxford Learner's Dictionaries*, 2021. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/migration?q=migration>>. [cit. 13. júla 2023].
- PATIL, A. 2024. Types of Migration – Geography Notes. In: *Prepp Community*, 2024. [online]. Dostupné na internete: <<https://prepp.in/news/e-492-types-of-migration-geography-notes#Types>>. [cit. 27. marca 2024].
- PÉCOUD, A. a M. GEIGER, 2017. *Migration Governance Across Regions*. Abingdon : Routledge. 114 s. ISBN 978-1-317-50796-3.
- PENCEA, G. T. a B.G. CURTEANU, 2020. Internal and External Migration. In: *Postmodern Openings*. roč. 11, č. 1, s. 57-70. ISSN 2069-9387. [online]. Dostupné na internete: <<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2303/pdf>>. [cit. 27. marca 2024].
- SCHWAB, K., 2016. The Fourth Industrial Revolution: What it means, how to respond. In: *World Economic Forum*. [online]. Dostupné na internete: <www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrialrevolution-what-it-means-and-how-to-respond/>. [cit. 28. marca 2024].

- Slovník súčasného slovenského jazyka, 2021. Migrácia. In: *Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*. [online]. Dostupné na internete: <<https://sdu.sk/mBg>>. [cit. 25. marca 2024].
- Slovník súčasného slovenského jazyka. 2021. Migrant. In: *Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied*, 2005. [online]. Dostupné na internete: <<https://sdu.sk/xGDK>>. [cit. 13. júla 2023].
- ŠÚ SR, 2024. Stav obyvateľstva v SR k 31. decembru 2023. In: *Štatistický úrad Slovenskej republiky*, 2024. [online]. Dostupné na internete: <<https://lnk.sk/aggw>>. [cit. 9. apríla 2024].
- ÚHCP, 2023. Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov na Slovensku. In: *Úrad cudzineckej a hraničnej polície – Odbor analýzy rizík a koordinácie*. [online] Dostupné na internete: <<https://www.minv.sk/?roccenky>>. [cit. 9. apríla 2024].
- UN, 1998. *Recommendations on Statistics of International Migration*. New York: United Nation Department of Economic and Social Affairs. 105 s. ISBN 92-1-161408-2. [online]. Dostupné na internete: <https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_58rev1e.pdf>. [cit. 25. marca 2024].
- UN, 2003. Public Administration Reform Practice Note. In: *United Nations Development Programme*, 2003. [online]. Dostupné na internete: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/PARPN_English.pdf>. [cit. 25. marca 2024].
- UN, 2012. Toolkit on international Migration. In: *United Nations Department of Economic and Social Affairs*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/others/docs/toolkit_DESA_June%202012.pdf>. [cit. 25. marca 2024].
- UN, 2013. General comment No. 2 on the rights of migrant workers in an irregular situation and members of their families. In: *United Nation Human Rights – Office of the High Commissioner*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-2-rights-migrant-workers>>. [cit. 25. marca 2024].
- UN, 2016. New York Declaration for Refugees and Migrants. In: *United Nations*, 2016. [online]. Dostupné na internete: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_71_1.pdf>. [cit. 22. marca 2024].
- UN, 2016. *The 10-Point Plan in Action*. In: *United Nation Refugee Agency*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.unhcr.org/what-we-do/protect-human-rights/asylum-and-migration/10-point-plan-action1>>. [cit. 26. marca 2024].
- UN, 2018. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM). In: *United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.ohchr.org/en/migration/global-compact-safe-orderly-and-regular-migration-gcm>>. [cit. 25. marca 2024].
- UN, 2019. Cartagena Declaration on Refugees. In: *United Nations Refugee Agency*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.unhcr.org/media/cartagena-declaration-refugees-adopted-colloquium-international-protection-refugees-central>>. [cit. 26. marca 2024].
- UN, 2019. Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status. In: *United Nations Refugee Agency*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/5ddfc47.pdf>>. [cit. 26. marca 2024].
- UN, 2020. International Migrant Stock. In: *United Nations Population Division*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>>. [cit. 23. marca 2024].

UN, 2021. International Migrant Stock. In: *United Nation Department of Economic and Social Affairs*, 2021. [online]. Dostupné na internete: <www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>. [cit. 25. marca 2024].

UN, 2024. Convention relating to the Status of Refugees. In: *United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner*, 2024. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-relating-status-refugees>>. [cit. 26. marca 2024].

Keywords: migration, phenomenon, humanity, society, trends, factors, aspects of migration

Summary

This scientific study deals with the issue of migration, which represents one of the complex, dynamic and multidimensional phenomena of human civilisation. Today, migration affects almost every society on our planet to a greater or lesser extent, but it is not only a problem of contemporary human society, but a problem as old as humanity itself. People, whether as individuals or groups, have been on the move since ancient times and are still on the move nowadays. In the course of historical development, however, significant changes occurred in migration. Examining these changes, shifts in scale, direction, frequency, causes or factors, as well as other aspects related to migration, can help us understand how migration is developing at present, what are the assumptions for its future development, and at the same time can provide us with important information and data necessary to adopt effective migration policies, programmes, and measures. That is also the reason why the author, using relevant scientific methods and approaches within the framework of interdisciplinary scientific research, deals with the issue of migration in this scientific study. He focuses on the current theoretical and terminological bases for researching the issue of migration, classification of migration, categorisation of migrants, key factors and trends of migration, and other related aspects.

*plk. gšt. v. z. doc. Ing. Radoslav Ivančík, PhD. et
PhD., MBA, MSc.*

*Katedra informatiky a manažmentu
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1, 835 17 Bratislava 35
e-mail: radoslav.ivancik@akademiapz.sk*

Recenzenti: doc. JUDr. Boris Löffler, PhD., Ing. Daniel Blaško, PhD., MBA